
MONOGRAFIE PRAWNICZE

PRAWO PRACY W ŚWIETLE
KONSTYTUCJI RP

TOM II

WYBRANE PROBLEMY
I INSTYTUCJE PRAWA PRACY
A KONSTYTUCYJNE PRAWA
I WOLNOŚCI CZŁOWIEKA

ARKADIUSZ SOBCZYK

Wydawnictwo C. H. Beck

MONOGRAFIE PRAWNICZE

ARKADIUSZ SOBCZYK • PRAWO PRACY W ŚWIETLE KONSTYTUCJI RP

TOM II

WYBRANE PROBLEMY I INSTYTUCJE PRAWA PRACY
A KONSTYTUCYJNE PRAWA I WOLNOŚCI CZŁOWIEKA

Polecamy nasze publikacje z tej serii:

Paweł Łobacz

**KONFRONTACJA. STUDIUM KARNOPRAWNE
I KRYMINALISTYCZNE**

Lavinia Brâncuși

WZÓR WSPÓLNOTOWY I JEGO ZAKRES OCHRONY

Rafał Sikorski

**FUNKCJONOWANIE ZASOBÓW PATENTOWYCH W PRAWIE
KONKURENCJI UNII EUROPEJSKIEJ**

Agata Harast

**POSTĘPOWANIE W SPRAWIE EUROPEJSKIEGO
NAKAZU ZAPŁATY**

Berenika Kaczmarek-Templin

**DOWÓD Z DOKUMENTU ELEKTRONICZNEGO
W PROCESIE CYWILNYM**

Marek Żalisko

**INSTRUMENTY PRAWNE W OBSZARZE WSPÓŁPRACY
SĄDOWEJ W SPRAWACH CYWILNYCH I HANDLOWYCH
UNII EUROPEJSKIEJ**

Arkadiusz Michałak

**INTERES PUBLICZNY I JEGO ODDZIAŁYWANIE
NA POWSTANIE, TREŚĆ I WYKONYWANIE PRAW
WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ**

Legalis
System Informacji Prawnej

www.ksiegarnia.beck.pl

PRAWO PRACY W ŚWIETLE KONSTYTUCJI RP

TOM II
WYBRANE PROBLEMY
I INSTYTUCJE PRAWA PRACY
A KONSTYTUCYJNE PRAWA
I WOLNOŚCI CZŁOWIEKA

ARKADIUSZ SOBCZYK

WYDAWNICTWO C. H. BECK
WARSZAWA 2013

Wydawca: Natalia Adamczyk

Recenzja naukowa:
Prof. nadzw. dr Bolesław M. Ćwiertniak

Publikacja dofinansowana przez Uniwersytet Jagielloński

© **Wydawnictwo C. H. Beck 2013**

Wydawnictwo C. H. Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: TiM Print
Druk i oprawa: Elpil, Siedlce

ISBN 978-83-255-4927-5

ISBN e-book 978-83-255-4928-2

*Mojej Mamie
i pamięci mojego Ojca*

Spis treści

Wykaz skrótów	XIII
Bibliografia	XV
Przedmowa do tomu II	XXVII
Rozdział 1. Zasada wolności pracy – prawo do pracy	1
§ 1. Uwagi wstępne	1
§ 2. Charakter prawny wolności pracy w Konstytucji	3
§ 3. Treść konstytucyjnej zasady wolności pracy	6
§ 4. Krytyka regulacji konstytucyjnej.....	8
§ 5. Prawo do pracy w Kodeksie pracy.....	10
§ 6. Prawo do pracy jako zasada prawa pracy.....	13
§ 7. Prawo do pracy i wolność pracy a trwałość stosunku pracy ...	17
§ 8. Wolność pracy a definicja stosunku pracy	20
§ 9. Umowne „ograniczenie” i dysponowanie wolnością pracy a pracowniczocentryzm	21
§ 10. Wolność pracy a autonomiczne źródła prawa pracy	31
§ 11. Uwagi końcowe.....	32
Rozdział 2. Wynagrodzenie minimalne a potrzeby człowieka pracującego	35
§ 1. Uwagi wstępne.....	35
§ 2. Wynagrodzenie minimalne lub płaca godziwa w regulacjach międzynarodowych	36
§ 3. Zakres podmiotowy.....	39
§ 4. Treść regulacji	42
§ 5. Próba zdefiniowania funkcji wynagrodzenia minimalnego.....	46
§ 6. Godziwość wynagrodzenia a płaca rodzinna (socjalna).....	49
§ 7. Wynagrodzenie minimalne w Konstytucji a godziwość wynagrodzenia kodeksowego.....	50
§ 8. O wartości horyzontalnej art. 13 KP i jej krytyce	54
§ 9. Ustawowa realizacja prawa do wynagrodzenia minimalnego.	56
§ 10. Uwagi końcowe.....	58

Rozdział 3. Teoria ochrony trwałości zatrudnienia	59
§ 1. Uwagi wstępne.....	59
§ 2. Konstytucyjne podstawy powszechnej ochrony zatrudnienia w literaturze.....	60
§ 3. Regulacje europejskie w zakresie ochrony powszechnej.....	64
§ 4. Regulacje MOP.....	66
§ 5. Aksjologia ochrony trwałości a prawa i wolności konstytucyjne	67
§ 6. Problem ochrony godności a ochrona zatrudnienia	69
§ 7. Znaczenie zapewnienia pokoju społecznego	72
§ 8. Ochrona trwałości zatrudnienia jako obowiązek publicznoprawny.....	73
§ 9. Aksjologia ochrony ogólnej a umowa na czas nieokreślony	75
I. Uwagi <i>de lege lata</i>	75
II. Uwagi dotyczące wykładni oraz <i>de lege ferenda</i>	81
III. Naruszenia formalne a aksjologia ochrony trwałości stosunku pracy	85
§ 10. Aksjologia ochrony a umowy terminowe	86
I. Umowa na czas określony bez klauzuli wypowiedzenia jako gwarancja indywidualna.....	87
II. Umowa na czas określony jako umowne wyłączenie ochrony ogólnej.....	91
§ 11. Szczególna ochrona stosunku pracy.....	93
§ 12. Ochrona zmodyfikowana	99
§ 13. Uwagi końcowe.....	99
Rozdział 4. Teoria dyskryminacji i równych praw	101
§ 1. Uwagi wstępne.....	101
§ 2. Wertykalne czy horyzontalne stosowanie przepisów Konstytucji a równe traktowanie i niedyskryminacja w zatrudnieniu.....	101
§ 3. Relacje równości i niedyskryminacji w doktrynie	104
§ 4. Aksjologia równego traktowania i niedyskryminacji	107
§ 5. Prywatnoprawna równość w kontraktowaniu i publicznoprawny zakaz dyskryminacji.....	112
§ 6. Odszkodowania i sankcje.....	113
§ 7. Problem ciężaru dowodu	116
§ 8. Wina pracodawcy.....	117
§ 9. Równość i jednakowość praw	118
§ 10. Równość praw a „katalog” przesłanek dyskryminacyjnych.....	120
§ 11. Uwagi końcowe.....	123

Rozdział 5. Autonomiczne prawo pracy czy standardowe warunki umowne	125
§ 1. Uwagi wstępne.....	125
§ 2. Problem normatywnego charakteru zakładowych źródeł prawa pracy.....	125
§ 3. Uwagi końcowe.....	144
Rozdział 6. Aksjologiczne podstawy różnicowania regulacji z zakresu prawa pracy a kryteria dotyczące pracodawcy.....	147
§ 1. Uwagi wstępne.....	147
§ 2. Pracodawca prywatny i publiczny a prawo pracy	149
§ 3. Prawo pracy a cele działania pracodawcy	155
§ 4. Forma organizacyjna pracodawcy a prawo pracy.....	159
§ 5. Wielkość zatrudnienia a dyferencjacja prawa pracy.....	163
I. Pracodawca a przedsiębiorca.....	163
II. Aksjologia wspierania małej przedsiębiorczości.....	163
III. Mały pracodawca - a obowiązki prawnopracownicze....	168
IV. Problem definicji małego pracodawcy	170
§ 6. Uwagi końcowe.....	171
Rozdział 7. Konstytucyjne problemy wybranych świadczeń niewzajemnych.....	173
§ 1. Uwagi wstępne	173
§ 2. Wynagrodzenie chorobowe	173
I. Ogólne problemy aksjologiczne.....	174
II. Szczególne problemy aksjologiczne	179
III. Przedmiot kompensaty.....	181
IV. Wynagrodzenie chorobowe - podsumowanie	186
§ 3. Odprawa z tzw. ustawy o zwolnieniach grupowych.....	187
I. Prawo do odprawy a wielkość zatrudnienia.....	187
II. Aksjologia odprawy oraz obowiązki państwa	191
§ 4. Uwagi końcowe.....	192
Rozdział 8. Konstytucyjne dylematy modelu ochrony rodzicielstwa w prawie pracy.....	193
§ 1. Uwagi wstępne	193
§ 2. Ochrona prawna w okresie ciąży i urlopu macierzyńskiego...	193
§ 3. Ochrona zatrudnienia w prawie międzynarodowym	198
§ 4. Przymus pozostawania w zatrudnieniu kobiety w ciąży.....	202
§ 5. Ochrona pracownika w związku z obniżeniem wymiaru etatu	203

§ 6. Zatrudnienie po urloпах rodzicielskich oraz skierowanie do innej pracy a zasada wolności pracy	206
§ 7. Uwagi końcowe.....	211
Rozdział 9. Prawo pracy a równość pracowników wobec prawa	213
§ 1. W sprawie równości pracowników wobec prawa	213
§ 2. Równość wobec prawa w Konstytucji	214
§ 3. Uprzywilejowanie pracowników objętych układem zbiorowym pracy.....	215
I. Uwagi wstępne.....	215
II. Zawieszenie warunków umów o pracę.....	217
III. Układ zbiorowy pracy a transfer pracowników.....	221
IV. Wypowiedzenie warunków pracy a źródła prawa pracy	227
V. Podsumowanie	231
§ 4. Naruszenie zasady negatywnej wolności związkowej.....	232
I. Uwagi wstępne.....	232
II. Szczególna ochrona macierzyństwa a ochrona związkowa.....	233
III. Ustawowe uchylenie ochrony szczególnej a sytuacja kobiet w ciąży	237
IV. Instytucja sprzeciwu w ustawie o zwolnieniach grupowych.....	238
V. Konsultacje indywidualne	239
VI. Uwagi końcowe.....	242
§ 5. Równość pracowników a rodzaj umowy o pracę	243
Rozdział 10. Rozporządzenia wykonawcze a standardy konstytucyjne	251
§ 1. Uwagi wstępne	251
§ 2. Konstytucyjne standardy wydawania rozporządzeń	252
§ 3. Zakres analizy	256
§ 4. Zwolnienia z pracy.....	257
§ 5. Wynagrodzenie i świadczenia	261
§ 6. Podróże służbowe	267
§ 7. Rozporządzenia dotyczące zatrudnienia młodocianych.....	269
§ 8. Podsumowanie.....	270
Rozdział 11. Konstytucyjne problemy regulacji karnych w stosunkach pracy.....	273
§ 1. Uwagi o uzasadnieniu stosowania regulacji karnych w prawie pracy	273

§ 2. Konstytucyjne aspekty przepisów karnych uregulowanych w Kodeksie pracy.....	274
I. Uwagi wstępne.....	274
II. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego a konstrukcja normy karnej.....	276
III. Analiza szczegółowa.....	280
IV. Wnioski końcowe.....	281
§ 3. Z zagadnień konstytucyjności art. 218 § 1 KK.....	282
I. Uwagi wstępne.....	282
II. Definiowanie strony przedmiotowej art. 218 § 1 KK.....	283
III. Krytyka konstrukcji i wykładni art. 218 § 1 KK z perspektywy konstytucyjnej.....	284
IV. Krytyka wykładni.....	285
1. Prawa pracownika a podmioty trzecie.....	287
2. Normy nieroszczeniowe.....	287
3. Prawa pochodne.....	288
4. Prawa z umów odrębnych lub towarzyszących.....	290
5. Prawa po ustaniu zatrudnienia.....	290
6. Uprawnienia ustawowe i nieustawowe.....	291
V. Krytyka z pozycji naruszenia zasady określoności czynu.....	295
VI. Krytyka z pozycji naruszenia zasady proporcjonalności.....	297
VII. Uwagi końcowe.....	298
Indeks rzeczowy.....	301

Wykaz skrótów

1. Źródła prawa

KC	ustawa z 23.4.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 93 ze zm.)
Konstytucja	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.4.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze sprost. i ze zm.)
KP	ustawa z 26.6.1974 r. – Kodeks pracy (t.j. Dz.U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 ze zm.)
KRO	ustawa z 25.2.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. Nr 9, poz. 59 ze zm.)
KSCU	ustawa z 28.7. 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 ze zm.)
ProkU	ustawa z 20.6.1985 r. o prokuraturze (t.j. Dz.U. z 2011 r. Nr 270, poz. 1599 ze zm.)
TWE	Traktat z 25.3.1957 r. ustanawiający Wspólnotę Europejską (Dz.U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/2 ze zm.)
ZwZawU	ustawa z 23.5.1991 r. o związkach zawodowych (t.j. Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 854 ze zm.)

2. Organy orzekające, organizacje i instytucje

ETS	Europejski Trybunał Sprawiedliwości
MOP	Międzynarodowa Organizacja Pracy
ONZ	Organizacja Narodów Zjednoczonych
PIP	Państwowa Inspekcja Pracy
TK	Trybunał Konstytucyjny
SN	Sąd Najwyższy
SN (7)	Sąd Najwyższy w składzie siedmiu sędziów
WSA	wojewódzki sąd administracyjny

3. Czasopisma i publikatory

Biul.SN	Biuletyn Sądu Najwyższego
Dz.U.	Dziennik Ustaw
Dz.Urz.	Dziennik Urzędowy
GSP	Gdańskie Studia Prawnicze

Wykaz skrótów

GSP – Prz. Orz.	Gdańskie Studia Prawnicze Przegląd Orzecznictwa
MoP	Monitor Prawniczy
MoPod	Monitor Prawa Podatkowego
MoPr	Monitor Prawa Pracy
OSP	Orzecznictwo Sądów Polskich
OTK-A	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnych seria A
PiP	Państwo i Prawo
PiZS	Prawo i Zabezpieczenie Społeczne
Prok. i Pr.	Prokuratura i Prawo
PUG	Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
ZNUG	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Gdańskiego
ZNUJ	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego

4. Inne

art.	artykuł
bhp	bezpieczeństwo i higiena pracy
itd.	i tak dalej
m.in.	między innymi
nast.	następny(-a)
np.	na przykład
Nr	numer
pkt	punkt
por.	porównaj
post.	postanowienie
poz.	pozycja
red.	redakcja
s.	strona
t.	tom
tj.	to jest
t.j.	tekst jednolity
ww.	wyżej wymieniony
z.	zeszyt
§	paragraf

Bibliografia

- Andrejew I., Świda W., Wolter W.*, Kodeks karny z komentarzem, Warszawa 1973
- Babicka-Kłopotek M.*, Wytyczne jako element upoważniający do wydania rozporządzenia, na tle art. 92 Konstytucji RP, Prz. Sejm. 2006, Nr 3
- Banaszak B.*, Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, Warszawa 2009
- Banaszak B.*, Zasada równego traktowania płci w Polsce, PiP 2004, z. 52
- Baran K. W.*, Komentarz do art. 8 ustawy z 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników, [w:] *Baran K. W.*, Zbiorowe prawo pracy. Komentarz, Oficyna 2007
- Baran K. W.*, Zbiorowe prawo pracy. Komentarz, Warszawa 2007
- Bąkowski T.*, O problemie przepisów prawa powszechnie obowiązującego niewymienionych w art. 87 Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 r. z perspektywy układów zbiorowych pracy oraz tzw. przepisów administracyjnych, [w:] *Seweryński M., Stelina J.* (red.), Wolność i sprawiedliwość w zatrudnieniu. Księga pamiątkowa poświęcona Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej Profesorowi Lechowi Kaczyńskiemu, Gdańsk 2012
- Bińczycka-Majewska T.*, Zasiłek chorobowy i ochrona trwałości stosunku pracy w razie choroby w dobie ograniczania wydatków publicznych, PiZS 2005, z. 2
- Blanpain R., Matey M.*, Europejskie prawo pracy w polskiej perspektywie, Warszawa 1993
- Borucka-Arctowa M., Woleński J.*, Wstęp do prawoznawstwa, Kraków 1994
- Boruta I.*, Zakaz dyskryminacji w stosunkach pracy, [w:] *Lewandowski H.* (red.), Polskie prawo pracy w okresie transformacji w oświetleniu prawa wspólnotowego, Warszawa 1997
- Boruta I., Góral Z., Hajn Z.*, Komentarz do ustaw o związkach zawodowych, organizacjach pracodawców, zbiorowych sporach pracy, Łódź 1992
- Bratke T.*, Rozwiązanie umowy o pracę w polskim i niemieckim prawie, SPPiPS 1999/2000
- Brodecki Z., Tomaszewska M.*, Pakiety socjalne jako źródła prawa w morskich stosunkach pracy, [w:] *Seweryński M., Stelina J.* (red.), Wolność i sprawiedliwość w zatrudnieniu. Księga pamiątkowa poświęcona Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej Profesorowi Lechowi Kaczyńskiemu, Gdańsk 2012
- Brzozowski W.*, Glosa do wyroku TK z 16 stycznia 2007 r., U 5/06, PiP 2008, z. 7

- Ciapała J.*, Konstytucyjna wolność działalności gospodarczej w Rzeczypospolitej Polskiej, Szczecin 2009
- Cudowski B.*, Dodatkowe zatrudnienie, Warszawa 2007
- Cudowski B.*, Umowny zakaz dodatkowego zatrudnienia, [w:] *Niedbala Z., Skąpski M.* (red.), Problemy zatrudnienia we współczesnym ustroju pracy. Księga jubileuszowa na 55-lecie pracy naukowej i dydaktycznej Profesora Włodzimierza Piotrowskiego, Poznań 2009
- Cudowski B.*, Wpływ rozwiązania układu zbiorowego pracy na indywidualne stosunki pracy, [w:] *Florek L.* (red.), Indywidualne a zbiorowe prawo pracy, Warszawa 2000
- Ćwiertniak B.*, Funkcje zasad prawa pracy w związku z art. 300 kodeksu pracy, [w:] *Ćwiertniak B.* (red.), Prawo pracy, ubezpieczenia społeczne, polityka społeczna. Wybrane zagadnienia, Opole 1998
- Ćwiertniak B.*, Zasady prawa pracy a zasady współżycia społecznego w stosunkach pracy (zarys problematyki), [w:] *Matey-Tyrowicz M., Nawacki L., Wagner B.* (red.), Prawo pracy a wyzwania XXI wieku. Księga Jubileuszowa Profesora Tadeusza Zielińskiego, Warszawa 2002
- Czerniak-Swędzioł J.*, Glosa do wyroku SN z 10 października 2004 (I PK 528/02) w sprawie umowy o zakazie konkurencji po ustaniu stosunku pracy, PiZS 2005, z. 6
- Dominiak P.*, Sektor MSP we współczesnej gospodarce, Warszawa 2005
- D. Dörre-Nowak*, Ochrona godności i innych dóbr osobistych pracownika, Warszawa 2005
- Dral A.*, Powszechna ochrona trwałości stosunku pracy. Tendencje zmian, Warszawa 2009
- Drzewicki K.*, Prawo do pracy jako normatywny agregat międzynarodowej ochrony praw człowieka, [w:] *Seweryński M., Stelina J.* (red.), Wolność i sprawiedliwość w zatrudnieniu. Księga Pamiątkowa poświęcona Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej Profesorowi Lechowi Kaczyńskiemu, Gdańsk 2012
- Flubowik A.*, Dodatkowe zatrudnienie i inne zajęcia pracowników sfery publicznej, PiZS 2005, z. 10
- Dybowski T.*, Ochrona prawa własności na tle konstytucyjnej koncepcji źródeł prawa w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego, [w:] *Rymarz F., Jankiewicz A.* (red.), Trybunał Konstytucyjny – Księga XV-lecia, Warszawa 2001
- Flasiński M.*, Przesłanki przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową w nowym kodeksie karnym, PiZS 1998, z. 4
- Florek L.*, Część normatywna układu zbiorowego, [w:] *Kubot Z., Kuczyński T.*, Z zagadnień prawa pracy i prawa socjalnego. Księga Jubileuszowa Profesora Herberta Szurgacza, Warszawa 2011
- Florek L.* (red.), Kodeks pracy. Komentarz, Warszawa 2011
- Florek L.*, Kodyfikacyjne problemy prawa pracy, [w:] Wybrane zagadnienia zabezpieczenia społecznego. Referaty na VI Zjazd Katedr oraz Zakładów Prawa Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, Gdańsk 2007

- Florek L.*, Konstytucyjne gwarancje uprawnień pracowniczych, PiP 1997, z. 11–12
- Florek L.*, Konstytucyjne i prawnomiędzynarodowe podstawy ochrony trwałości stosunku pracy, [w:] *Goździewicz G.* (red.), *Ochrona trwałości stosunku pracy w społecznej gospodarce rynkowej*, Warszawa 2010
- Florek L.*, Pojęcie i zakres wolności związkowej, [w:] *Wypych-Żywicka A.*, *Tomaszewska M.*, *Stelina J.* (red.), *Zbiorowe prawo pracy w XXI wieku*, Gdańsk 2010
- Florek L.* (red.), *Prawo pracy*, Warszawa 2000
- Florek L.*, Swoboda umów w prawie pracy, [w:] *Seweryński M.*, *Stelina J.* (red.), *Wolność i sprawiedliwość w zatrudnieniu. Księga Pamiątkowa poświęcona Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej Profesorowi Lechowi Kaczyńskiemu*, Gdańsk 2012
- Florek L.*, Zgodność przepisów prawa pracy z Konstytucją, PiZS 1997, z. 11
- Gardocki L.*, *Prawo karne*, Warszawa 2003
- Garlicki L.*, Artykuł 65, [w:] *Garlicki L.* (red.), *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, t. III, Warszawa 2003
- Garlicki L.*, Artykuł 68, [w:] *Garlicki L.* (red.), *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, t. III, Warszawa 2003
- Garlicki L.*, Prawa socjalne w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego, *Prz. Sejm.* 1995, z. 2
- Gersdorf M.*, O przyczynowości zawarcia i rozwiązania umowy na czas określony, [w:] *Sobczyk A.* (red.), *Stosunki zatrudnienia w dwudziestoleciu społecznej gospodarki rynkowej. Księga pamiątkowa z okazji jubileuszu 40-lecia pracy naukowej Profesor Barbary Wagner*, Warszawa 2010
- Gersdorf M.*, Odpowiedzialność odszkodowawcza pracodawcy w świetle ochrony trwałości stosunku pracy, [w:] *Goździewicz G.* (red.), *Ochrona trwałości stosunku pracy w społecznej gospodarce rynkowej*, Warszawa 2010
- Gersdorf M.*, Próba umiejscowienia nowych porozumień o zawieszeniu postanowień umów o pracę w polskim porządku prawnym, PiZS 2003, z. 1
- Gersdorf M.*, *Rączka K.*, Transfer zakładu pracy a sytuacja pracowników wynikająca z układu zbiorowego pracy i innych porozumień zbiorowych, PiZS 2007, z. 3
- Giedrewicz-Niwińska A.*, Ochrona trwałości stosunku pracy z powołania, [w:] *Goździewicz G.* (red.), *Ochrona trwałości stosunku pracy w społecznej gospodarce rynkowej*, Warszawa 2010
- Gładoch M.*, Uczestnictwo pracowników w zarządzaniu zakładem pracy, [w:] *Goździewicz G.* (red.), *Reprezentacja praw i interesów pracowniczych*, Toruń 2001
- Goździewicz G.*, Model układu zbiorowego pracy w Polsce, [w:] *Goździewicz G.* (red.), *Aktualne problemy zbiorowego prawa pracy w Polsce i w Niemczech*, Toruń 2012
- Goździewicz G.*, Ograniczenia negocjacji układowych, [w:] *Hajn Z.* (red.), *Związkowe przedstawicielstwo pracowników zakładu pracy*, Warszawa 2012

- Goździewicz G.*, Przemiany w zakresie ochrony trwałości stosunku pracy w Polsce - wybrane zagadnienia, [w:] *Goździewicz G.* (red.), *Ochrona trwałości stosunku pracy w społecznej gospodarce rynkowej*, Warszawa 2010
- Goździewicz G.*, Refleksje na temat charakteru prawnego układu zbiorowego pracy, [w:] *Seweryński M., Stelina J.* (red.), *Wolność i sprawiedliwość w zatrudnieniu*. Księga pamiątkowa poświęcona Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej Profesorowi Lechowi Kaczyńskiemu, Gdańsk 2012
- Goździewicz G.*, Refleksje na temat prawa do godziwego wynagrodzenia za pracę, [w:] *Sanetra W.* (red.), *Wynagrodzenie za pracę w warunkach społecznej gospodarki rynkowej i demokracji*, Warszawa 2009
- Goździewicz G.*, Układy zbiorowe pracy jako podstawowy instrument działalności związków zawodowych, [w:] *Wypych-Żywicka A., Tomaszewska M., Stelina J.* (red.), *Zbiorowe prawo pracy w XXI wieku*, Gdańsk 2010
- Goździewicz G.*, Wpływ działań zbiorowych na indywidualne stosunki pracy, [w:] *Lewandowski H.* (red.), *Polskie prawo pracy w okresie transformacji w oświetleniu prawa wspólnotowego*, Warszawa 1997
- Góral Z.*, O aktualności traktowania prawa do pracy jako zasady prawa pracy, [w:] *Góral Z.* (red.), *Z zagadnień współczesnego prawa pracy*. Księga Jubileuszowa prof. Henryka Lewandowskiego, Warszawa 2009
- Góral Z.*, Podstawowe zasady indywidualnego prawa pracy, [w:] *Baran K. W.* (red.), *Zarys systemu prawa pracy*, Warszawa 2010
- Góral Z.*, Swoboda nawiązywania stosunku pracy jako jedna z podstawowych zasad prawa pracy, [w:] *Niedbała Z., Skąpski M.* (red.), *Problemy zatrudnienia we współczesnym ustroju pracy*. Księga jubileuszowa na 55-lecie pracy naukowej i dydaktycznej Profesora Włodzimierza Piotrowskiego, Poznań 2009
- Góral Z.*, Treść zasady prawa do wynagrodzenia godziwego, [w:] *Baran K. W.* (red.), *Zarys systemu prawa pracy, t. I, Część ogólna prawa pracy*, Warszawa 2010
- Góral Z.*, Zasada godziwego wynagrodzenia za pracę, [w:] *Baran K. W.* (red.), *Zarys systemu prawa pracy, t. I, Część ogólna prawa pracy*, Warszawa 2010
- Grabowski J., Lichorowicz A.*, Projekty rozporządzeń w świetle opinii Rady Legislacyjnej, PL 2006, Nr 1
- Hajn Z.*, Autonomia rokowań zbiorowych w świetle Konstytucji, [w:] *Szur-gacz H.* (red.), *Konstytucyjne problemy prawa pracy i zabezpieczenia społecznego*, Wrocław 2005
- Hajn Z.*, Charakter prawny statutu związku zawodowego i stosunku członkostwa w związku zawodowym, [w:] *Sobczyk A.* (red.), *Stosunki zatrudnienia w dwudziestolecu społecznej gospodarki rynkowej*. Księga pamiątkowa z okazji jubileuszu 40-lecia pracy naukowej Profesor Barbary Wagner, Warszawa 2010
- Hajn Z.*, Dopuszczalność wypowiedzenia stosunku pracy ze względu na osiągnięcie wieku emerytalnego lub nabycie prawa do emerytury, [w:] *Góral Z.* (red.), *Z zagadnień współczesnego prawa pracy*. Księga jubileuszowa Profesora Henryka Lewandowskiego, Warszawa 2009

- Hajn Z.*, Glosa do wyroku SN z 7 sierpnia 2001 r., I PKN 563/00, PiZS 2002, z. 6
- Hajn Z.*, Ochrona miejsc pracy a interes pracodawców, [w:] *Florek L.* (red.), Prawo pracy a bezrobocie, Warszawa 2003
- Hajn Z.*, Wpływ ponadzakładowego układu zbiorowego pracy na treść zakładowych źródeł prawa pracy, [w:] *Ćwiertniak B.* (red.), Prawo pracy. Zabezpieczenie społeczne (z aktualnych zagadnień), Opole 2001
- Jabłońska-Bonca J.*, Wstęp do nauk prawnych, Poznań 1994
- Jackowiak U.*, Sytuacja pracowniczka kobiet, Gdańsk 1994
- Jackowiak U.*, Terminowe umowy o pracę a ochronna funkcja prawa pracy, MoPr 2004, z. 4
- Jaśkowski K.* (red.), Grupowe zwolnienia, Kraków 2004
- Jaśkowski K.* (red.), Kodeks pracy. Komentarz, t. I, Warszawa 2009
- Jaśkowski K.*, *Maniewska E.*, *Stelina J.*, Grupowe zwolnienia. Komentarz, Oficyna 2007
- Jędrasik-Jankowska J.*, Pojęcia i konstrukcje prawne ubezpieczenia społecznego, Warszawa 2007
- Jończyk J.*, Prawo zabezpieczenia społecznego, Kraków 2006
- Kaczyński L.*, Czy postanowienia normatywne układów zbiorowych pracy dotyczące treści indywidualnych stosunków pracy są przepisami powszechnie obowiązującymi, PS 1999, z. 11–12
- Kaczyński L.*, Generalizacja układu zbiorowego pracy, PiP 1998, z. 5
- Kaczyński L.*, Układ zbiorowy pracy - problem konstytucyjny, PiP 1998, z. 8
- Kaczyński L.*, Układ zbiorowy pracy – problem konstytucyjny, [w:] *Goździewicz G.* (red.), Zbiorowe prawo pracy w społecznej gospodarce rynkowej, Toruń 2000
- Kaczyński L.*, W sprawie zgodności przepisów prawa z Konstytucją – polemika, PiZS 1998, z. 3
- Kaczyński L.*, Wpływ art. 87 Konstytucji na swoiste źródła prawa pracy (uwagi wstępne), PiP 1997, z. 8
- Kaczyński L.*, Zawieszenie zakładowego układu zbiorowego, [w:] *Ćwiertniak B.* (red.), Prawo pracy, ubezpieczenia społeczne, polityka społeczna, Opole 1998
- Kłos B.*, Placa minimalna w krajach członkowskich Unii Europejskiej, Kancelaria Sejmu Biuro Studiów i Ekspertyz 2005, Informacja Nr 1129
- Komisja Kodyfikacyjna Prawa Pracy, Kodeks Pracy. Zbiorowy Kodeks Pracy. Projekty opracowane przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Pracy, Katowice 2010
- Kosikowski C.*, Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej. Komentarz, Warszawa 2005
- Kosut A.*, Wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy z powodu choroby (wybrane zagadnienia), PiZS 2003, z. 1
- Krysińska-Wnuk L.*, Regulacja zwolnień grupowych pracowników, Warszawa 2009

- Kuczyński T.*, Głosa do wyroku z 20 marca 1998 r., I ACa 136/98, OSP 1999, Nr 3, poz. 6
- Lach E. D.*, Głosa do uchwały SN z 22 lutego 2008 r., I PZP 12/07, GSP – Prz. Orz. 2008, z. 4, poz. 15
- Latos-Mitkowska M.*, Szczególna ochrona trwałości stosunku pracy a ochrona interesu pracodawcy, [w:] *Goździewicz G.* (red.), *Ochrona trwałości stosunku pracy w społecznej gospodarce rynkowej*, Warszawa 2010
- Latos-Mitkowska M., Pisarczyk Ł.*, Zwolnienia z przyczyn niedotyczących pracownika, Warszawa 2005
- Liszczyński T.*, Ochrona pracy kobiet i pracowników wychowujących dzieci – propozycje zmian, PiZS 1989, z. 1
- Liszczyński T.* (red.), *Prawo pracy a rodzina. Układy zbiorowe pracy – Materiały X Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr i Zakładów Prawa Pracy*, Warszawa 1996
- Liszczyński T.*, *Przyszła Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej a prawo pracy*, Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska 1997, vol. XXIV
- Liszczyński T.*, *Ustrój pracy w projekcie nowej Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*, [w:] *Stadniczenko S.* (red.), *Polskie prawo pracy w obliczu nowelizacji Kodeksu pracy*, Opole 1997
- Liszczyński T.*, *Zmiany w prawie pracy a prawo do pracy*, Jurysta 2002
- Marciniak J.*, *Prawa pracownika wynikające ze stosunku pracy, jako przedmiot ochrony z art. 218 § 1 k.k.*, PiZS 2009, z. 3
- Marek A.*, *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2005
- Marek A.*, *Krótszy wymiar czasu pracy jako alternatywa urlopu wychowawczego*, SP 2004, z. 11
- Mitrus L.*, *Ochrona przed nieuzasadnionym zwolnieniem z pracy w świetle Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej*, PiZS 2012, z. 4
- Mitrus L.*, *Ochrona rodzicielstwa w świetle zmian Kodeksu pracy*, [w:] *Patulski A., Walczak K.* (red.), *Jedność w różnorodności. Studia z zakresu prawa pracy, zabezpieczenia społecznego i polityki społecznej. Księga Pamiątkowa dedykowana Profesorowi Wojciechowi Muszalskiemu*, Warszawa 2009
- Morawski L.*, *Wstęp do prawoznawstwa*, Toruń 1997
- Mozgawa M.* (red.), *Budyn-Kulik M., Kozłowska-Kalisz P., Kulik M.*, *Kodeks karny. Praktyczny komentarz*, Warszawa 2010
- Muszalski W.* (red.), *Kodeks pracy. Komentarz*, Warszawa 2009
- Napiórkowska A.*, *Wynagrodzenie za pracę w okresie niezdolności z powodu choroby*, [w:] *Sanetra W.* (red.), *Wynagrodzenie za pracę w warunkach społecznej gospodarki rynkowej i demokracji*, Warszawa 2009
- Nowacki J., Tabor Z.*, *Wstęp do prawoznawstwa*, Warszawa 1994
- Olesiński J.*, *Wykroczenia przeciwko prawom pracownika*, Warszawa 1994
- Oniszczuk J.*, *Konstytucyjne źródła prawa pracy*, [w:] *Baran K. W.* (red.), *Zarys systemu. prawa pracy, t. I, Część ogólna prawa pracy*, Warszawa 2010
- Patulski A.*, *Wolność pracy, prawo do pracy, zakaz pracy przymusowej*, SPPiPS 1995